

Néhány tény a farkasról és a ragadozásról

Történelem

• Miután a 18. és 19. században Európa nagy részéről kipusztult, a farkaspopulációk az 1960-as és 1970-es években érték el legalacsonyabb szintjüket Európában. Szinte teljesen eltűntek Finnországból, Skandináviából és Közép-Európából, és Kelet-Európára és a dél-európai félszigetekre korlátozódtak, ahol néhány kisebb és széttöredezett populáció a kihalás szélén maradt fenn.

• Az 1970-es évektől kezdődően a farkasok visszatértek, és ma már az EU legtöbb tagállamában jelen vannak. A farkasok visszatérésével a haszonállatokkal való konfliktusok is visszatérnek.

• Franciaországban az első farkasok 1992-ben tértek vissza a Déli-Alpokba. Az olaszországi populációból vándoroltak be, ahol soha nem irtották ki őket teljesen, ellentétben Franciaországgal, ahol az utolsó farkast 1940-ben ölték meg, vagy Nagy-Britanniával, ahol három évszázaddal ezelőtt kiirtották őket. Az olasz farkasok a *Canis lupus italicus* alfajhoz tartoznak, és az "olasz-alpesi" populációt alkotják. Kelet-Lengyelországban is fennmaradtak farkasok. Ezek a farkasok a *Canis lupus lupus*.

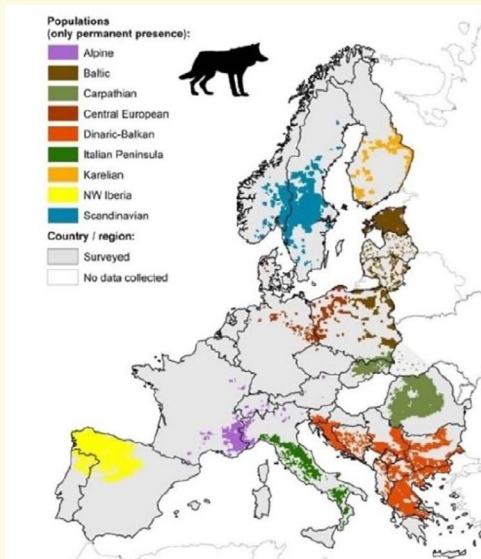
• Lengyelországban 1998 óta szigorúan védettek, de egészen Németországig terjedtek, először északon, majd délen és nyugaton: a keletről származó farkasok most Franciaországban találkoznak az olasz-alpesi farkasokkal.

Néhány tény

- Az elmúlt 40 évben Európában nem jegyezték fel emberre irányuló, halálos kimenetelű farkastámadást.
- A farkaspopuláció előfordulása közvetlenül összefügg a zsákmány elérhetőségével. A populációk önmagukat szabályozzák, és soha nem költözhetnek más populációk területére. Amint egy terület telítődik, a farkasok szétszélednek, ahogy ez jelenleg is történik Nyugat-Európában.
- A farkasoknak szükségük van egy minimális nyugalomra és csendre, még akkor is, ha bizonyos városkörnyéki területeken élhetnek.
- A farkas étrendje nagyon változatos lehet. Bár a farkas főként vadon élő patás állatokkal (őz, gímszarvas, szarvas, vaddisznó) táplálkozik, nyulat, nyulat, mormotát, haszonállatokat, rovarokat, kételtűeket, madarakat, hüllőket, sőt gyümölcsöket is fogyaszt.
- A falkák naponta akár 40 km-t is megtehetnek.

A farkas szerepe az ökoszisztémában

- A farkas fontos szerepet játszik az ökoszisztémában. Korlátozhatja a vadon élő patás állatok populációját, és ezáltal csökkentheti a vadon élő patás állatok által a haszonállatokra átvihető betegségek (pl. tuberkulózis, afrikai sertéspestis) előfordulását, valamint a mezőgazdasági és erdészeti károkat.
- A farkasok a dögevők számára biztosítják a döghúst.
- A farkasok vadon élő patás állatokra vadásznak, és néha a vadászokkal versenyeznek a zsákmányért. A farkasok azonban jóval kevesebb vadon élő patás állatot ölnek meg, mint a vadászok, és kevésbé szaporodóképes egyedeket választanak ki.

Farkasállomány Európában 2015-ben, EK 2023

A haszonállatok és háziállatok ragadozása

- A farkasok évente legalább 65 500 állatot ölnek meg az EU-ban, 73%-uk juh és kecske, 19%-uk szarvasmarha, 6%-uk ló és számár. A legnagyobb kárt Spanyolországból, Franciaországból és Olaszországból jelentették (évente 14 000–10 000 állatot az egyes országokban). A juhokat főként Franciaországban, a szarvasmarhákat Spanyolországban, a lovakat Délnyugat-Európa hegyvidékein, a félig háziasított rénszarvasokat pedig Finnországban és Svédországban pusztítják el.

- Tekintettel arra, hogy az EU-ban mintegy 60 millió juh él, a farkasok által elpusztított juhok aránya évente 0,065 %.

- Általánosságban elmondható, hogy a farkasállomány növekedésével a haszonállatokban okozott károk növekedtek. A legnagyobb farkaslétszámmal rendelkező német szövetségi államok némelyikében azonban az utóbbi években jelentősen csökkent a haszonállatok elleni farkastámadások gyakorisága, ami a megfelelő megelőző intézkedések alkalmazásával függött össze.

- A farkasrablás mértéke jellemzően magasabb a szabadon élő állatállományban, és alacsonyabb azokon a területeken, ahol a farkasok soha nem tűntek el (pl. Szlovénia). A természetes zsákmány elérhetősége, a táj jellemzői és a védelmi intézkedések szintén befolyásolják az állatállományt ért károk előfordulását.

Megelőző intézkedések az állatállomány ragadozásának elkerülésére

- Az EU-ban alkalmazott megelőzési módszerek többsége magas vagy közepes hatékonyságot mutat, de a szabadon élő állatállomány védelme továbbra is nagy kihívást jelent.

- A házőrző kutyák jelenléte bevált válasz. A kutyákat azonban ki kell képezni, akárcsak a tenyésztőket. A védőkutyák néha incidenseket okoznak a kirándulókkal (gyakran azért, mert a kirándulók kutyáit nem tartják pórázon) vagy a szomszédok közötti konfliktusokat.

A lakosságot is fel kell hívni a figyelmet ezeknek a kutyáknak a jelenlétére. Franciaországban a vándorkutyákkal foglalkozó szakemberek a védőkutyák státuszának bevezetését szorgalmazzák, amely nagyobb biztonságot nyújt a tenyésztőknek, valamint egy olyan speciális biztosítási rendszert, amely hatékony és megfizethető a tenyésztők számára.

- Egy másik lehetőség a “segédpásztorok”, fizetett pászorok alkalmazása, akik felbecsülhetetlen értékű segítséget nyújtanak; az emberi jelenlét a legelőkön megköveteli a modern felszereléssel ellátott kunyhók felállítását (Franciaországban támogatást nyújtanak a helikopterrel való leszálláshoz).

- Több francia civil szervezet, például az FNE (Alpatous), a Ferus (Pastoraloup) és a WWF (Entre chien et loup) kísérleti programokat indított az emberek, farkasok és kutyák együttélésének elősegítésére.

- Az ideiglenes kerítések, színes csíkok és egyéb mobil vagy megvilágított ijesztő eszközök szintén hasznosak lehetnek. A villanólámpák elriaszthatják a nagyobb ragadozókat, például a hóleopárdokat Ázsia hegyvidékei.

- Franciaországban 2021-ben a támadások csökkenését figyelték meg több alpesi megyében, ahol a ragadozó madarak száma régebbi, és a védelmi intézkedések egyre szélesebb körben elterjedtek.

- A Finn Természeti Erőforrások Intézete tájékoztatta a nyilvánosságot a rádiókészülékkel rögzített farkasállásokról, csökkentve ezzel a támadások kockázatát.

Jogszabályok

- Az EU-ban a farkasokat az európai vadon élő állatok és növények, valamint a természetes élőhelyek védelméről szóló 1979. évi berni egyezmény és az 1992. évi élőhelyvédelmi irányelv védi. A farkasok szigorú védelmétől azonban bizonyos feltételek mellett el lehet térni, többek között az állatállományban okozott súlyos károk megelőzése vagy a közbiztonság érdekében. Más szóval, az országtól függően szabályozott vadászatra kerülhet sor.

- Azokban a tagállamokban, ahol a farkasok szerepelnek az élőhelyvédelmi irányelv IV. mellékletében, az irányelv követelményeivel összhangban eseti alapon lehet eltéréseket alkalmazni. Az eltérések alkalmazása igen változó.

- Franciaország például maximális felső határt vezetett be a farkasok célzott, halálos kimenetű eltávolítására vonatkozó engedélyek tekintetében. Ez a 2004-es 10 %-ról 2021-re a farkasállomány 19–21 %-ára emelkedett. A farkaspopuláció azonban még mindig növekszik. A 2024–2029 közötti időszakra vonatkozó francia “farkasterv”, amelyet még nem tettek közzé, várhatóan a farkasok leölését fogja előnyben részesíteni.

- Svédországban a 2022–2023-as téli szezonban 57 farkast (az állomány 14 %-át) vágtak ki legálisan.

- A Nemzetközi Természetvédelmi Unió (IUCN) Vörös Listáján szereplő farkasok 2018-as értékelése szerint a kilenc európai farkaspopuláció közül hatot nem veszélyeztetettnek minősítettek. Három populáció "közel veszélyeztetettnek" minősült (az ibériai, az olasz félszigeti és a karéliei populáció), három pedig "legkevésbé aggasztónak" (a dinári-balkáni, a kárpáti és a balti populáció). A fennmaradó három populáció (a nyugat-közép-alföldi, a skandináv és a közép-európai populáció) a "veszélyeztetett" kategóriába került. A farkas Vörös Listás értékelése páneurópai szinten nem egységes.
- 2023 decemberében az Európai Bizottság azt javasolta, hogy a farkast ne "szigorúan védett", hanem "védett" fajnak minősítsék. Ez a módosítás, ha elfogadják, megnyitná az utat az európai élőhelyvédelmi irányelv módosítása előtt, amely az egyezményből ered, és amelyet még soha nem módosítottak
- Sok nem kormányzati szervezet szerint azonban az élőhelyvédelmi irányelv szerinti meglévő eltérési rendszer elegendő rugalmasságot biztosít a "problémás" farkasok kezeléséhez.
- Az Európai Unió vidéki területein élők 68%-a úgy véli, hogy a farkasokat szigorúan védeni kell.

Jelenlegi helyzet

Farkasok száma

- A becslések szerint 2023-ban mintegy 20 300 egyed lesz az EU-ban, ami jelentősen több, mint a 2012-ben becsült 11 193 farkas. Összességében a farkasok száma az EU-ban növekszik.
- Az élőhelyvédelmi irányelv 17. cikke alapján végzett legutóbbi, a 2013–2018-as jelentési időszakra vonatkozó természetvédelmi helyzetértékelés szerint a farkas 21 uniós országban van jelen.

FARKASÁLLOMÁNY AZ EU TAGÁLLAMAIBAN¹

UE TAGOK	Farkasok száma	
	2013-2018	Legutóbbi számlálás
ROMÁNIA	2500 - 3000	2500-3000 (2019)
OLASZORSZÁG	1363 - 2765	3307 (2945-3608) (2020-a2021)
LENGYELORSZÁG	1190 - 2582	1886 (2021)
SPANYOLORSZÁG	1234 - 2390	> 2100 (2022)
LATVIA	1126 - 1187	700 (2020)
GÖRÖGORSZÁG	907-1134	1020 (2014)
BULGÁRIA	800 - 1200	2712 (2021)
FRANCIAORSZÁG	387-477	1104 (1000-1210) (2023)
SZLOVÁKIA	302-610	400-600 (2023)
SVÉDORSZÁG	310-430	450 (356-585) (2022-2023)
ESZTÓNIA	180-260	300-330 (2022)
KROÁTIA	172-194	243 (2023)
FINNORSZÁG	168-193	291-331 (2023)
LITVÁNIA	136 - 200	728 (2023)
NÉMETORSZÁG	152-166	1404 (2022-2023)
PORTUGÁLIA	118	300 (2023)
SZLOVÉNIA	72-78	116 (2022-2023)
MAGYARORSZÁG	40-60	60-70 (2021-2022)
AUSZTRIA	29-36	70-80 at least (2022)
CSEH KÖZTÁRSASÁG	5-80	120-150 (2023)
BELGIUM	4-6	28 (2023)
LUXEMBURG	1-2	0-2 (2023)
DÁNIA	/	44 (2023)
HOLLANDIA	/	63 (2023)
		TOTAL: 20.356

¹ Az Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatóságának 2.2.1. és 2.4.1. táblázata szerint, Blanco, J., Sundseth, K., The situation of the wolf (Canis lupus) in the European Union - An in-depth analysis, Publications Office of the European Union, 2023.

FARKASÁLLOMÁNY AZ EU TAGÁLLAMAIBAN¹

• A farkasok megfigyelése a különböző tagállamokban nagyon egyenlőtlen, ami nem ad egyértelmű átfogó képet az uniós populációról és állapotáról – a megfigyelési normák javítása prioritás.

• Európában a farkasok pusztulásának fő oka az emberek által szándékosan vagy véletlenül elkövetett gyilkosságok. Az orvvadászat szintén fontos okként jelenik meg.

Halálos farkasirtás

• A farkaspopulációk halálos fékezése azonban tudományosan nem bizonyítottan hatékony a haszonállatok pusztításának csökkentésében. Egy Lettországból a farkasvadászat újraindítását követően végzett tanulmány szerint a ragadozás nem csökkent, a farkasok gyorsabban szaporodnak, a falkák felbomlanak és máshol is ragadozást okoznak.

Kompenzációs intézkedések

• A farkasok által az állatállományban okozott károkat a legtöbb uniós országban kártalanítják, általában az utólagos kártérítési rendszer alapján, amely megköveteli a kár dokumentálását. Az Európai Unióban évente mintegy 18,7 millió eurót fizetnek ki a farkasok által okozott károkért. Franciaország fizeti a legmagasabb összegű kártérítést (2022-ben mintegy 4,1 millió eurót).

A FARKASOK ÁLTAL AZ ÁLLATÁLLOMÁNYBAN OKOZOTT KÁROK AZ UNIÓS TAGÁLLAMOKBAN²

Country	Year of depredation	Sheep & goats	Cattle	Horses/ Donkeys	Dogs	Year of Compensation	Amount of compensation (€)
Austria	2022	860	11	0	0	2022	350,000
Belgium	2022	196	9	3	0	2022	50,900
Croatia	2022	2777	625	61	48	2022/2023	460,155
Czech Rep.	2022	701	50	0		2022	390,038
Denmark	2022	159	2	0	0	2022	51,093
Estonia	2022	966	26	0	10	2022	160,494
Finland	2022	518	0	0	<50	2021	250,613
France	2022	11,981	443	23	79	2022	4,100,000
Germany	2022	3869	260	30	3	2022	616,413
Greece	2022	2660	3474	529	0	2022	2,301,650
Hungary	2021	63	0	0	0		
Italy	2019	8480	1432	318	0	2019	1,918,566
Latvia	2021	45	2	0	4	None	None
Lithuania	2022	1269	137	1		2022	290,571

² Az Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatóságának 3.3.1. táblázata szerint, Blan-co, J., Sundseth, K., The situation of the wolf (Canis lupus) in the European Union – An in-depth analysis, Publications Office of the European Union, 2023.

**További
információkért:**

<https://transform-erasmus.eu/>

transform-erasmus.eu

[@ErasmusTransform](https://twitter.com/ErasmusTransform)

[@Transform](https://www.facebook.com/Transform)

info@transform-erasmus.eu

**Co-funded by
the European Union**

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu>

A projektet az Európai Bizottság támogatásával finanszírozták. A kiadvány kizárólag a szerzők véleményét tükrözi. A Bizottság nem tehető felelőssé a benne foglalt információk felhasználásáért.

Irodalom és linkek

- European Commission, Directorate-General for Environment, Blanco, J., Sundseth, K., The situation of the wolf (*canis lupus*) in the European union – An in-depth analysis, Publications Office of the European Union, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2779/187513>
- Boitani L (2003). Wolf conservation and recovery. Pp. 317–340, in LD Mech & L Boitani: Wolves. Behavior, Ecology, and Conservation. The University of Chicago Press, Chicago and London
- Boitani L et al. (2022). Assessment of the conservation status of the Wolf (*Canis lupus*) in Europe. *Document prepared for the Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats by Large Carnivore Initiative for Europe, a Specialist Group of the IUCN Species Survival Commission, with assistance of the Istituto Ecologia Applicata, Roma.*
- Bruns A, Waltert M, Khorozyan I (2020). The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation* 21: e00868.
- EU Platform for Large Carnivores (2023). Livestock depredation and large carnivores in Europe: overview for the EU Platform. Discussion paper.
- Eurostat (2022) <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220517-2#:~:text=The%20EU%20has%20a%20sizeable,million%20goats%20in%20December%202021>
- LCIE, Large Carnivore Initiative for Europe (2019). Management of bold wolves. Policy Support Statement. https://lciepub.nina.no/pdf/636870453845842163_PPS_bold%20wolves.pdf
- Linnell JDC, Trouwborst A, Boitani L, Kaczensky P, Huber D, Reljic S, Kusak J, Majic A, Skrbinsek T, Potocnik H, Hayward MW, Milner-Gulland EJ, Buuveibaatar B, Olson KA, Badamjav L, Bischof R, Zuther S, Breitenmoser U (2016). Border Security Fencing and Wildlife: The End of the Transboundary Paradigm in Eurasia? *PLoS Biol* 14(6): e1002483. <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.1002483>
- Oliveira T, Treves A, Lopez-Bao JV, Krofel M (2021). The contribution of the LIFE program to mitigating damages caused by large carnivores in Europe. *Glob. Ecol. Conserv.* 31 <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2021.e01815>
- Reinhardt I, Kaczensky P, Frank J, Knauer F, Kluth G (2020). How to deal with bold wolves – Recommendations of the DBBW. Translation of the original BfN-Skript 502 (2018). BN Federal Agency for Nature Conservation.
- Singer L, Wietlisbach X, Hickisch R, Schoell EM, Leuenberger C et al. (2023). The spatial distribution and temporal trends of livestock damages caused by wolves in Europe. *Biological Conservation* 282: 110039.
- Solmsen E-H, Bathen M, Gruntjens T, Hempel E, Klose M, Kruger K, Martin H, Meyer A, Schutte P, Vogel L, Wiezorek S, Witto B (2021). Protecting horses against wolves in Germany. *CDP news* 23: 12–19.

- Trouwborst A, Fleurke F, Dubrulle J (2016). Border Fences and their Impacts on Large Carnivores, Large Herbivores and Biodiversity: An International Wildlife Law Perspective. RECIEL 25(3): 291–306.

- Doré A., Nicolas F., Face aux loups, Étude socio-anthropologique des effets de la présence des loups sur la santé des éleveurs et bergers, INRAE, 2022